

го завдання та забезпечення взаємодії груп; підготовка цікавого захоплювального матеріалу; у процесі роботи групи вносити корективи та направляти роботу груп; при демонстрації результатів роботи груп чітко визначати досягнуті позитиви у роботі та корегувати неточності.

За результатами роботи у малих групах, кожен студент, залежно від вкладу у роботу самої групи по досягненню позитивного результату, оцінюється викладачем. Таким чином, відбувається поєднання навчальної, комунікативної, контрольної та професійно-керівної функції активного семінарського заняття.

Таким чином, використання даного методу навчання дозволяє студентам, по-перше, краще засвоювати матеріал, що подається; по-друге, піддавати отриманні знання аналізу з виведенням власних висновків; по-третє, проектувати отриманні знання у їх практичне застосування. З іншого боку, викладачу даний метод допомагає, по-перше, визначити рівень підготовки всіх студентів на відповідне семінарське заняття; по-друге, визначити потенційно проблемні питання теми, що важко засвоюються аудиторією; по-третє, оптимізувати використання часу семінарського заняття та підвищити його результативність.

Риндюк В. І., канд. юрид. наук, старш. викл.
кафедри теорії та історії держави і права

ПРОБЛЕМНА ЛЕКЦІЯ ЯК НАУКОВА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Лекція як одна з основних форм навчального процесу є способом викладення теоретичного матеріалу з відповідної навчальної дисципліни, що забезпечує цілісність і системність його сприйняття студентами. Лекція дає основи знань з предмету, розкриває стан і перспективи розвитку відповідної науки, концентрує увагу студентів на найбільш складних, ключових питаннях. Метою лекції є формування орієнтовної основи для наступного засвоєння студентами навчального матеріалу.

Разом з тим, основним недоліком інформаційної лекції, яка розкриває зміст теми, відповідно до навчально-тематичного пла-

ну з навчальної дисципліни, є те, що така лекція привчає студентів до пасивного сприйняття інформації. Традиційний тип пояснювально-ілюстративного навчання будується як система засвоєння студентами готових знань. Ці знання ними осмислені та закріплені в пам'яті і при необхідності можуть бути відтворені. Але при такій методиці навчання мало уваги звертається на розвиток творчого наукового мислення студентів, вміння пошуку необхідної інформації та вирішення проблемних ситуацій.

Новий інноваційний напрямок у методиці навчання отримав назву проблемного. Основою проблемного навчання є моделювання реального творчого процесу за рахунок створення проблемної ситуації та управління пошуком вирішення проблеми. Принцип проблемності зближує процес навчання з процесом наукового пізнання. Однією з важливих форм організації навчального процесу, що стимулює самостійне мислення студентів є такий вид лекції як проблемна лекція.

На відміну від інформаційної лекції, на якій дається готова інформація, що підлягає запам'ятовуванню, в проблемній лекції новий теоретичний матеріал представляється як невідоме у вигляді проблемного питання (завдання). Проблемне питання відрізняється від не проблемного тим, що існуюча в ньому проблема не має єдиного рішення. Проблемне питання містить аналіз явища та діалектичні протиріччя, які необхідно вирішити. На відміну від традиційної методики навчання, коли спочатку даються необхідні знання, способи вирішення питань, а потім приклади на яких демонструється використання цих способів, в проблемній лекції проблемне питання ставиться викладачем до того, як студенти отримують всю необхідну інформацію, що складає для них нове знання та необхідна для вирішення проблеми. Таким чином, студенти самостійно під керівництвом викладача намагаються знайти рішення проблемного питання. Завдання проблемної лекції — відволікти студентів від механічного конспектування матеріалу, що викладається, і залучити їх до активної пізнавальної діяльності та спільного вирішення поставлених проблем.

Вирішує проблемне питання викладач з активним залученням студентів до обговорення за допомогою відповідних методичних прийомів (висування гіпотез, їх підтвердження або спростування, звертання до студентів за допомогою та ін.). Викладач, розглядаючи протиріччя, пропонує різні варіанти їх рішення, показує логіку, методику, демонструє прийоми розумової діяльності, що виходять із діалектичного методу пізнання явищ. У процесі вирішення проблемного питання — як результат — студенти отри-

мують у співробітництві з викладачем не лише нові знання, а й досвід дослідницької пізнавальної діяльності.

Таким чином, проблемна лекція паралельно з засвоєнням студентами нових теоретичних знань забезпечує розвиток наукового, творчого мислення студентів, формує їх пізнавальний інтерес до навчальної дисципліни, допомагає опанувати та розвинути уміння вирішувати проблемні ситуації, сприяє загальному та професійному розвитку майбутнього фахівця.

*Романова Г. М, канд. пед. наук, доцент,
кафедра педагогіки та психології*

ДИДАКТИЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ШЛЯХ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ

Інтерес до проектної діяльності, як свідчить історія педагогіки, виникає на інноваційній стадії розвитку освіти, коли внеобхіднюється розв'язання найважливіших проблем на методологічному, теоретичному і практично-прикладному рівнях. Сьогодні підготовка викладачів вищих економічних навчальних закладів до дидактичного проектування є недостатньо вивченою. Результати аналізу професійної діяльності викладачів упевнюють нас у тому, що модернізація вітчизняної вищої освіти значною мірою залежить від того, наскільки у викладачів сформована проектувальна компетентність, яку ми розглядаємо як сукупність знань, умінь, навичок, здібностей і ставлень, що вможливають проектування викладачами навчальних технологій. Під дидактичним проектуванням ми розуміємо проектувальну діяльність, пов'язану зі створенням дидактичних проектів на рівні окремих навчальних дисциплін та її складових. Проектування навчання викладачем як активним суб'єктом навчального процесу, без сумніву, показником професійної самореалізації. Але яким має бути конкретний результат (продукт) проектування викладачем навчання? На нашу думку, таким результатом можна вважати науково-обґрунтовану та розроблену навчальну технологію, тобто алгоритм того, що викладач і студенти мають робити для досягнення навчальних цілей.